

CATALANA

REVISTA SETMANAL

Any I

Barcelona 29 Desembre 1918

Núm. 39

AUTONOMÍA

DISSABTE, dia 21, l'assemblea magna de la Mancomunitat ab els parlamentaris refermaren la voluntat de la nostra terra de tenir l'autonomia completa y acordaren, mentres se prepara la constitució del Govern de Catalunya, procedir immediatament a la organisació de tots els serveys qu'ha d'assumir, a fi de que puguén funcionar al moment de la seva proclamació.

No sabem quan serà un fet l'aspiració de Catalunya: potser, abans de sortir al públich aquest número; potser, uns quants dies més enllà; però, de segur, ara.

Per axò, en aquests moments trascendentals per la nostra patria, tot reconexent y agraïnt l'acció decisiva dels nostres polítichs que, com es natural, han dut la solució al nostre problema, volèm fer recort dels que l'iniciaren despertant l'esperit català al despertar la nostra Llengua adormida, aquesta flama inestinguible qu'ha arborat tota la terra.

Mentres les estridències patriòtiques d'En Balaguer treyen la sòn de les orelles a tota una generació y l'Aguiló ab plè seny y ab tota fermesa'ns deya:

Poble que sa llengua cobra
se recobra a sí mateix,

y En Milà no sabia penedir-se d'haver imposat als Jochs Florals la exclusivitat del català que tanta transcendència tingué; els nostres escriptors y poetes anaren revifant en el cor y en la consciència del poble l'amor a la terra y'l conexement de sos drets, preparant la tasca dels polítichs qu'havien de venir darrera d'ells per fer carn de Catalunya l'esperit reviscolat que'ns abrandava. Y axís fou que, ja l'any 88, la nostra gent s'extremia de goig a la veu profètica de Mossèn Colléll que clamava, cara a cara de la reialesa:

Poble que mereix ser lliure,
si no l'hi donen, s'ho pren!

LES DISTRACCIONS D'EN MILA

VAIG a parlarvos d'una tarda... *penadesenca*. Vull dir una d'aquexes tardes d'estiu qu'enlloch com al Penadés són plahentes y clares. De nostra terra vilafranquina, tan feta a produhir, tan treballada, tan assedegada, no se n'alça cap baf d'insana humitat, y a l'hora baxa tot ho veyèu clar, precis, y imatges d'éssers y de coses, entrantvos pels ulls, s'us fiquen al cor y s'hi retraten, perennals y tranquiles com les grans conviccions.

Les tardes de Setembre són les millors. Dóna bo aleshores arribarse al tossal de Moja, ò al puig d'Olèrdola, ò a Castellví, y esguardar el Plà ab ses vinyes espampolades per que'ls rahims madurin al sol, ab ses llargues carreteres bo y adormides, com si les hi haguessin encomanada llur són les oliveres d'a banda y banda, el fullam de les quals xiuxiueja ab gronxoleigs de non non. Al llarch dels camins els pagesos tornen a casa, l'eyna al coll, la cistella al braç, la cançó als llavis, y'ls carros de la verema avancen mandrosos, ab sotrachs més lleus que'ls dels cors de les noyes que hi han muntat, convidades per llurs festejadors, als quals, ab pretext d'anar a cullir rahims, han pogut parlar entre setmana a més de ferho a sarau cada festa.

Bona tasca per al desvagar la de contemplar, des d'aquelles alçaries, la gran extesa dels casals de la vila, franca y bonica, pagesa y senyora, ab son campanar gegantí; y al entorn d'ella anar detallant les munions de masies, ençà y enllà de la gran extensió secana; y les notes gayes d'uns quants àlbers en renglera, y les notes tristes d'uns quants pins solitaris, la silueta dels quals se mostra precisa com la del campanar, com les de les masies, com les de tot lo que's veu, car tot, fins les montanyes més llunyanes, se mostra en perfecta nitidesa de línies, des dels turons de Montserrat a les serres d'Ordal... ¿Per què anyorar en nostra terra les vegetacions ufanoses, que'ns omplin de boyres l'ambient? Al Penadés, terra ardenta dels vinyats y de la llum, jo no hi voldria pas una gran abundor de arbres; jo hi voldria ares y columnes gregues a lo llarch dels camins, al cim dels puigs, mostrant llur silueta, sobre un cel de topaci, als amants de la línia pura. Y, agermanat axí'l sentit estètic a la joia vital, gaudiríem una vida tota plasticitat, tota llum, hont el fervor cristià s'agermanaria ab la serenitat pagana...

* * *

La tarda de que us vull parlar era una d'aquexes. Ja fa molts anys: més de vint y més de trenta... Dues dones anaven camí d'Amelió, cap a llur vinya. L'una duya una cistella, l'altra un còve, que's proposaven omplir de rahims.

Hi arribaren, y, bell punt agafaven els falçons per començar la tasca, la més jove s'adonà de que a la font hi havia algú. Va dirho a la seva companya y aquesta mirà, mes sa cansada vista no pogué distingir res.

Prop de la font hi havia, en efecte, un senyor de barba tota blanca y de vestit tot negre. Seya en un marge y remenava molts papers, en els quals tantost hi llegia com hi escrivia. La jove s'hi acostà, y retornà totseguít prop de sa companya.

— ¡Es don Manuell — digué. — ¡Sempre ab els seus paperots! ¡Tan sabi que diuen qu'es y encara vol apendre! Per mi, lo que té són manies.

— Ja ho pots dir: sempre sol per aquests camins...

— Un dia'ls de casa seva'l buscaràn y no'l trobaràn, veus-hoaquí. Ja té massa anys per anar axí, tot sol. Y tan distret com es... —

Don Manuel era, en efecte, famós per les seves distraccions, y ja ningú no'n feya cas. Axí es que les dues dones continuaren llur feyna sense preocuparse més del sabi, el qual, al cap de pocs moments, s'axecà y emprengué'l camí en direcció a la vila. A les poques passes, fent memoria de qu'en sa butxaca hi restava intacte'l frugal aliment que s'havia endut per fer fontada, se tragué un troç de pa, y caminant, caminant, anà menjànsel. Mentres s'havia estat a la font, prou feyna havia tingut llegint y prenent notes.

Y seguía caminant y menjant, cada cop més abstret. Y, a la poca estona, no sols menjava y caminava, sinó que també llegia, car s'havia tret d'altra butxaca'ls *paperots*. Y'l gran còs del sabi, a cada pas que feya, brandava com si anés a caure. Y ensopegava de tant en tant ab pedres y terroços... y res: que era cas d'apartar la vista dels seus papers, ni pensar en cap perill, ni mirar poch ni molt hont posava'ls peus!

A posta de sol, dexava la carretera de Barcelona y entrava a la vila pel Rabal de la Font. Les dues dones que l'havien trobat a Amelió, retornantne aleshores, passaren pel costat de *Don Manuel* en el precís moment en que, més distret que

may, relliscava y queya tan llarch com era. Feren un gran xiscle, dexà la vella a terra'l cistell que duya al braç, la jove's descarregà'l còve del cap abocant tots els rahims, y's llençaren en ajuda del caygut.

— ¡Ay, Deu meu, Senyor! ¿Que ha ensopegat, Don Manuel?

— ¡Ay, Reyna Santíssima! ¿Que té un treball?

— ¡Vingui, vingui a casa, aquí al davant!...

— Sí, ajudèume a durli, y anèu pel metge vós...

— ¿Còm ha sigut, Don Manuel?

— ¿Que no li passa?... Dígui... —

Mes, *Don Manuel* digué mólt poca cosa; y aquesta es l'hora que les bones dones no han pogut esbrinar si fou una ensopegada ò un cobriment de cor lo que'l féu caure. Ell mateix tampoch degué explicarsho, per que, probablement, ni s'ho preguntà. Prou quefer tenia'l sabi ab ses meditacions, y prou ne tenia'l poeta ab sos somnis.

Recordant avuy aquest cas verídich d'En Milà y Fontanals, que de petit me contaren y que tant de manifest posa'l caràcter senzill d'aquell gran vilafranquí, se m'apareix doblement atractiva la seva figura d'erudit y d'artista; y comparantla ab altres figures avuy en predicament, qu'al cercar formes estètiques en els motllos clàssichs sols abasten a produhir bellesa morta, sento créixer la meua admiració pel classicista cultíssim qu'en les fonts populars y en contacte ab la naturalesa, tants tresors estètics acumulà per ses obres sabies, y tanta poesia viva per son *Romancerillo Catalán*.

Ajudat per les bones dones, s'axecà ab pena *Don Manuel*, recullí sos papers, donà les gracies, y, empolsat encara, s'internà calmosament per la vila. Les dones el miraren allunyar-se totes consternades.

— ¡S'ha d'haver fet mall!

— ¡Tan alt y gros, es clar! ¿No li heu vist a la mà, quína macadura?

— ¡La mà ray! Als séus anys, caygudes axí...

— ¡Mirèusel ab quins treballs camina!

— Pobre don Manuel, tot serà qu'ho conti. —

Verament, *Don Manuel* caminava més a poch a poch y ab major dificultat qu'abans. Tombà la cantonada del carrer de Santa Clara, y les dones seguiren articulejant. De cop, no resignantse a pèrdrel de vista, anàren pressoses al extrém del

carrer; mes, al arribarhi, s'aturaren en sèch, mirantse ab estupefacció.

Don Manuel, tot caminant, menjava y llegia, més abstret que may.

LLUÍS VIA.

IDEAL AMOR

*D'una amor inconeguda,
qu'endervino solsament,
tinch jo l'ànima retuda
per una imatge nascuda
en somnis, inconscient.*

*Es la imatge d'una dòna
d'ulls de cel, de front de neu,
que mes ansies acarona
y mos desigs agullona
y'm segueix arrèu arrèu.*

*Sols la veu ma fantasia
y ja'l cor ne sent neguit,
foch d'amor al pit atia
y arrèu la veig cada dia
y arrèu la veig cada nit.*

*Recatada ò desinvolta
l'endervino a tot moment
y si mon esperit la escolta,
tot lo que veig y m'envolta
de ses gracies me fa esment.*

*Bé voldria jo esquivarla
de mon cor anyoradiç,
bé voldria jo oblidarla,
mes no puch, que tot me parla
als sentits, de son encís.*

*Rès me cura mon martiri,
rès ve a donarme conhort;
si oblidarla es mon deliri,
sembla que gojosa's miri
unglejant mon pobre cor.*

*Es un amor impossible
que'm delecta y me fa mal,
desconegut y invisible,
que m'atormenta y'm fibla
ab una passió ideal.*

*¿Per què joh Deu! axís m'encalça
eix fantasma amorosid?
¿Per què aqueixa dòna fa'sa
la borrasca d'amor alça
en la calma de mon pit?*

*Allunyèune la tempesta
de mon cor enamorat
ò a ma enterbolida testa
fèu tornar la visió aquesta
agradosa realitat.*

*Fèu que'l núvol s'esvanisca
qu'en mon cel d'amor ovir;
¿què he fet jo per que meresca
que vinga a mi aqueixa bresca
sens poderla assaborir?*

*Tórne còs aqueix fantasma
qu'es mon goig y mon torment,
qu'es ensemps esperó y blasme,
temptació alhora y sarcasme,
desengany y arrobament.*

*Si es la realitat tan bella
com ha estada la visió,
no fugiu de mi, donzella,
y us contaré a cau d'orella
tot l'esclat de ma passió.*

LLUIS TINTORÉ MERCADER.

LO CAP DE COLLA DELS PAUS

No fa gayre temps, lo meu amich senyor Careta y Vidal publicà en aquesta Revista un treball endreçat al recort d'aquelles colles de sarauistes anomenats *Paus* y *Gitanos*, que per allà a mig segle passat, se feyen la competència organisant balls d'envelat y concorrent a les processons y a les festes majors dels voltants de Barcelona per donarhi més lluhiment ab la seva presencia.

Com es sabut, lo cap de colla dels *Paus* era l'Estanislau y lo dels *Gitanos*, En Xiribí, abdós sastres de professió y que, naturalment, si havien constituït los mencionats nuclis de balladors, era ab lo fi interessat de proporcionar-se clientela principalment y divertir-se al mateix temps.

De la colla dels *Gitanos* sé que se'ls anomenava aixís, per un gech que varen dur una temporada, endegat per En Xiribí, ab borletes, botons y trenzilles ab vagues, com portaven y encara avuy los d'aquella raça de més *parné* s'hi vestexen en dies de gala y altres testes de guardar per ells. Dels *Paus*, sí que no'n sé res del seu bateig y axò qu'aquest treball està destinat a parlar principalment del seu cap de colla, com veurà'l curios llegidor.

Quan jo era noy, vivia ab los meus avis en lo quart pis de la casa número 1 del Arch de Sant Francisco, que tenia fatxada al carrer de la Boria, davant per davant de la volta de Mirambell, a qual cantonada hi hagué molts anys la botiga de xocolater del senyor Bordas, que tenia certa celebritat per havershi conspirat contra'ls francesos durant la seva invasió y contra la reacció fins que pujà al trono d'Espanya Isabel II.

Dites cases y carrers ja casi han desaparegut per la reforma que s'està fent en aquells indrets de Barcelona.

L'Estanislau estava establert en el segon pis de la casa mencionada hont jo habitava y no sols erem amichs com a vehins qu'erem, sinó també per que un germà de la seva senyora era un mestre pelayre del immediat carrer de Filateres, ab qual familia, lo meu avi, que també era pelayre, tenia intimitat per rahons de negoci y de relacions amistoses.

Un jorn de bullanga per allà'l 56, l'Estanislau me tenia als seus braços y per una escletxa del balcó que treya a la Boria, m'ensenyava la multitud que cridant corria cap a la Plaça del Angel per invadir la de la Constitució, més coneguda per la de Sant Jaume, hont hi ha encara avuy la Casa de la Ciutat.

Diguèm de passada, qu'en lo segon pis de la casa del davant d'aquest balcó, a l'altra banda de carrer, hi vivien ab la seva familia, En Joseph y l'Anton Feliu y Codina, que tants bons recorts han dextat en el curs del nostre renaxement català, especialment el primer ab llurs hermoses obres teatrals. També a la propera Plaça del Angel, en un forn establert a la part de baix, hi vivia en aquella època, essent un vaylet com jo, En F. Manuel Arañó, que més endavant adoptà'l nom de F. Manel Pau en sa entusiasta tasca catalanista, representant en temps de la Exposició de Barcelona del 1888 als bankers qu'en 83 dies tingueren construït l'Hotel Internacional que ocupava des de la Plaça de Sant Sebastià fins davant de la Capitanía General del Passeig de Colón.

Tornant al Estanislau, cap de colla dels *Paus*, dech fer constar qu'era un galan minyó, alt, guapo y axerit, al revés totalment d'En Xiriblà, però abdós ab la enginyosa traça de saber engrescar al jovent del seu temps per donar lluhiment a les processons de Corpus y animació als envelats que feyen axecar a En Caba y a En Vilanova, en celebració de festivitats assenyalades.

L'Estanislau era casat ab l'Adelaida, xicota també ben plantada y ab totes les circumstancies de bellesa desitjables en el seu sexe; era cunyada de la Roseta carbonera, esposa del aludit pelayre del carrer de Filateres, qu'en los bons dies de la seva joventut, la féu cèlebre un romanço que siguié popular y qual tornada deya:

La Roseta carbonera,
per marit vol un senyor.

ab altra variant de:

Ay, miréu la cara bruta,
per marit vol un senyor.

Un dia va desaparèixer l'Adelaida y ningú la vegé més en companyia del Estanislau.

¿Què havia passat?

Donchs, succehí qu'una tarda'l cap de colla dels *Paus*, digué a la seva muller, que, com de costum anyal, se n'anava a festa major a Sant Just Desvern. Però no sortí de Barcelona. Més enllà de mitja nit tornà a casa, obrí la porta del carrer,

sense tancar-la, entrà a la escala, se descalçà, pujà al pis, s'hi endinsà sense fer soroll... Dues persones fugiren envers la porta, baxaren la escala y sortiren al carrer, mentres l'Estanislau tancava'l pis y acabava de passar la nit assegut en un silló, abismat en els mils extravagants pensaments que commouen a un home en semblant situació.

L'endemà, al preguntar-li la seva mare y'ls fadrins sastres, sorpresos per l'absència de l'Adelaida, hont era la seva muller, contestà l'Estanislau:

— Es fòra per una temporada. —

Y no la vegeren may més a la casa: va ser una temporada interminable.

Males llengües feren córrer que'l *fulano* era En Xiribí, lo que jo no asseguro, per que ab els meus pochs anys, allavores no tenia prou malícia per interessarme'ls drames de semblant naturalesa.

Més tart, l'Estanislau ab altres sarauiestes, compraren per explotar lo ball, l'hort d'En Morlà, que s'esqueya davant del Hospital y al desaparèixer part de dit hort per obrirhi'l carrer de Mendizábal, en el troç que va quedar lliure, els antichs sarauiestes hi edificaren lo teatre Romea (Català) del que l'Estanislau fou un dels empresaris més ferms. Recordo que'l dia que va morir, sospengueren la funció y tancaren lo teatre en senyal de dol per la mort del que en sa joventut havia sigut cap de colla dels *Paus*.

SIMON ALSINA Y CLOS.

*Un raig de llum que's pert
daura el brancatge vert
d'un vell xiprer pensivol.
Ara que'l sol se pon
ab suau remor de font
brolla l'oració santa;
y s'entra dins el pit
el repòs infinit*

qu'envolta'l cementiri.

*Quin bo que deù donar
quedarshi a meditar
quan la fosca's congria,
y en dolça quietut
gustar la solitut
de la nit estelada!*

MARÇAL OLIVAR DA YDI.

(Continuació)

★ ★ ★

En Rovira, després de la mort del seu fillet, havia quedat com un aturat: s'encantava durant estones, ab los ulls fits en un punt qualsevol, no responia, com si no hi sentís, quan li parlaven, se distreya mentres tenia una feyna entre dits, trabocava les ordres del principal, anava a una màquina per altra... Hauria fet veritables estropicis si En Nonat no l'hagués seguit casibé constantment de cua d'ull, acudint ab rapidesa a esmenar ses errades.

De bon principi ningú'n féu cas, d'aquella cosa.

— Es el trastorn; ja li passarà... — pensaven en l'obrador, pensava lo principal, pensaven en la Merceria. Mes, lluny de passarli, aquella distracció y aquell estat semi abúlich, se li anaren accentuant paulatinament. Si als primers temps no se'n podien adonar més que'ls que'l coneguessen bé, de mica en mica, cada dia un poch més, se féu evident a tothom. Se hauria dit que'l cervell d'En Rovira era d'una calitat més blana, més tova que'l cervell dels altres homes y que l'impresió dolorosa s'havia gravat en ell més fortament que de consuetut, que l'havia segellat ab empremta exagerada.

D'aquí vingué que son segon hagués de ferli tota la feyna, que l'hagués de reemplaçar de manera absoluta en l'efectivitat del càrrech, ja que nó en l'aparència. Donant *pro fórmula* compte del que feya y del que deya a n'En Rovira, En Nonat s'entenia directament y en tot y per tot, ab son principal y ab los treballadors, dins de casa, y a fòra feya tots los tracts y contractes, veyia al un y al altre, acudia hont era precis y's desempellegava de la feyna ab molta més prestesa y lluch que son amich. Sota ses ordres, les hores, els obrers, los negocis semblaven donar més de sí, com si hi operés un encantament; y en vista dels resultats l'amo començà a pensar seriosament en la conveniència del cambi de direcció.

En Rovira, sempre esmortuït, sempre encaparrat, no's donava compte del que passava al seu entorn, de la suplantació de qu'era objecte, del ayre naturalment autoritari que prenia ab ell, com ab tots los demés, son subordinat.

— Rovira, faci axò ò lo altre... Rovira, dígui al senyor Ra-

moneda... Rovira, endréci aquests caragols y fixis bé hont los posa; que no's perdin...

— *Bueno*, — responia a tot En Rovira; y obehia maquinalment.

Un matí, tot anant al treball, una veu lo sobtà, exclamant al seu mateix darrera:

— ¡Francisquet! —

En Rovira's girà y ab extranyesa no vegé un'ànima vivent en tot lo carrer.

— ¡Ay, ay! ¿Quí ha enrahonat? — Y mirà enlayre, de tots costats...

No descobrí rastre de persona. Aleshores les llàgrimes li vingueren als ulls. «Es qu'han reparat que vaig distret y's burlen de mi...» pensà.

Aquell mateix dia'l principal cridà a n'En Nonat al seu escriptori.

— Escólti, Nonat ¿què li'n sembla d'En Rovira? —

En Nonat, sens dir rès, fixà en son principal una mirada interrogant.

— Jo diria que no serva... ¿Ha vist quin enrenou ha fet en lo de la casa Garriga, que vostè li havia encarregat?

— Naturalment, qu'ho he vist...

— Donchs, ja's farà càrrech de qu'axis no podèm seguir... Fóra un daltabaix... En Rovira no es ell... Caldrà substituir-lo... —

L'obrer seguí callat. Lo principal, que primer estava quelcom vacilant, semblà decidir-se totduna.

— Dígui, Nonat ¿vol posarse al seu lloch?... Vostè està al tant de tot, ho té per la mà...

— Com li sembli... — féu ab senzillesa l'ex-hospicià. Y com no afegís consideració de cap mena, com si la proposició y l'acceptació hagués sigut una formalitat sobre entesa y sens importància, lo principal va despedir-lo pressosament y tot fregant-se les mans, ab aquestes també senzilles paraules:

— Axis, donchs, quedem entesos... —

Mes, quan ja era a uns passos lluny, lo cridà:

— Nonat... —

Aquest va tombar-se.

— No'n parli a n'En Rovira, per ara, d'axò...

— Molt bé. — Y, vegent que'l principal no li volia dir rès més, tornà a la seva feyna.

Al plegar, En Nonat acompanyà a n'En Rovira fins a la Merceria, hont feya dies que no havia estat. Poch abans d'arribarhi, vegeren pujar lentament carrer amunt un cotxe descobert, ocupat per una senyora. En Nonat la reconegué desseguida; era la Cònsola. Al estrep del cotxe cavalcava, en un finíssim cavall de raça, un jovenet com d'uns vint anys.

La Cònsola, més blanca, més grassa, que la primera volta que la vegé, duya sobre'l pit un penjol de preu, y'l jovenet que l'acompanyava era bell de cara y d'una perfecta distinció tot ell. A n'En Nonat va semblarli una figura familiar d'aquestes que's veuen en los gravats de festes hípiques que publiquen les Il·lustracions o *Magazins* estrangers. Se parà en sèch y devingué esblaymat. L'havia paralisat una sensació de enveja infinida, may, fins aleshores, tan clara y punyentment sentida.

«Vetaquí lo qu'ell, com ell, hauria volgut ésser!...»

En Rovira, qu'havia seguit caminant sens adonarsen, de cop se'l trobà a mancar al costat y va girarse; el bort seguia encarab la vista, com enhartat, a cotxe y cavaller que s'allunyaven.

— ¿Què fa, Nonat? —

D'un pas lent, En Nonat se li reuní.

— Aquell que va al costat del cotxe, es el fill de la Cònsola ¿veritat? —

En Rovira se'l mirà sorprès.

— No ho sé... Potser sí... No'ls coneix, jo... —

A la porta de la Merceria hi havia'l cunyat d'En Rovira. En Nonat repetí la pregunta.

— Sí, es el fill... Molts vespres torna acompanyant a sa mare... No sé d'hont venen... Al matí, nó; surt sempre sol o ab companys... Fins l'any passat l'havien tingut a Inglaterra; la cambrera'ns ho va dir aquí... ¿Eh, que ja se li veu una certa cosa forastera? —

* * *

Feya cinch dies justos qu'havien enterrat l'Octavio quan l'Angeleta, la vehina dels Rovira, sentí trucar a la porta. Al obrir, restà parada, vegetant al davant a la Carmeta.

— ¿Vostè, per aquí?... ¿No digué que s'estaria al Clot fins qu'ells tornessen? —

(Continuará.)

FOLKLORE

ELS LLADRES DE PERES

Rondalla del Vallès

(A la memoria de la meua avia (D. I. p.) la qual me la contà)

CONTEN qu'una vegada hi havia una casa que tenien un hort, al qual hi tenien una perera que feya unes peres molt grosses y bones, però cap any podien tastarne cap per que'ls les robaven.

Feya pochs dies que s'havia mort l'amo, quan el seu fill, l'herèu, tingué una idea per acabar ab els lladres, la que posà en pràctica aquell mateix dia.

Quan ja fou vespre, sortí de casa seva ab direcció cap al hort ab un farcell sota'l braç en el que hi duya un llençol, una llanterna y una carbaça buyda ab tres forats, representant ulls, nas y boca.

Arribà al hort y s'amagà a dintre de la barraca; al cap d'una estona sentí trepig y veuré dos homes que's dirigien cap a la perera, y que l'un pujava dalt y l'altre's quedava abaix, segurament ab l'intent de tomar les peres que l'altre aniria tirant y per vigilar.

Agafà'l llençol, se l'entortolligà pel còs, ficà una espelma a dintre la carbaça y l'encengué posantsela a davant de la cara, encengué també la llanterna, y d'aquesta manera, que més semblava del altre món que d'aquest, ab una veu que no desdeya ab ses vestidures, se posà a cantar tot passejantse amunt y avall:

Quan jo n'era viu
me passejava per les vores
d'aquest regadiu,
y ara que'n sóch mort
me passejo per les vores
d'aquest hort.
¡Tu de dalt de la perera
mira qui hi tens al darrera!

Sentir el de dalt aquella veu y veure aquella forma tan fantàstica y dexarse anar de dalt a baix, y al de baix, arrencar a córrer com un esperitat, tot fou hù.

L'idea havia produhit l'efecte esperat. L'amo del hort aplegà sos trastos y marxà cap a casa seva.

L'endemà trobaren sota mateix de la perera del hort, a un home mort; entre'l susto que rebé y'l cop que donà a la cayguda'l mataren. Y conten que may més els robaren les peres.

JAUME CERS.

UN PILLET AXERIT

(Rondalla contada per l'amic Joseph Serra)

VETAQUÉ qu'una vegada va anarse a confessar un pillet d'aquells tan llestos.

Lo Pare confessor, abans de confessarlo, ensumà un polcet de rapè d'una capceta d'argent que's va treure de la butxaca, y, des-cuydadament, se la va dexar dessobre la seua falda. El pillet, ab aquella llestesa que's es peculiar, l'hi va pendre y se la posà a la butxaca.

Quan estigué llest de confessarse, y al anar-li a donar l'absolució, el Pare confessor li digué:

- ¿No us recordèu de res més?
- Sí, Pare.
- ¿Quin altre pecat havèu comès, fill meu?
- Pare: m'acuso d'haver robat una capça de plata plena de rapè.
- Donchs, havèu de restituhirla, fill meu.
- ¿La vol vostè?
- Nò; Deu me'n reguart! Havèu de tornar-la al seu amo.
- Es que ja l'hi volia donar; però no la vol.
- Donchs axís, quedèusela, y estiguèn tranquil.

RICART PIQUÉ BATLLE.

Tàrraga, Desembre de 1918.

ORACIÓ PER CURAR EL MAL DE COLL

(Recullida dels llavis de donya Francisca Gabarró)

Deu y Sant Martí
 anaven tots dos per un camí;
 troben a Sant Pere;
 — ¿Què fas aquí, Pere?
 — Aquí m'estich de cap en aquesta pedra;
 tinch un mal de coll que'm penso morir.
 — Pere, axecat, y fícat los cinch dits
 de la mà dreta en tot lo coll y diu:
 en nom del Pare, del Fill y del Sant Esperit,
 Amén.

Per la copia:
 JOAN VOLTAS NOGUÉ.

NOTES D'ARXIU

DISCREPANCIA D'UNS ADMINISTRADORS

No es cap raresa en nostres dies veure com existeix alguna vegada certa tivantor de relacions entre'ls administradors de la cosa pública, tivantor, per exemple, que, tractantse d'una qüestió seria ò d'una sessió pública, té de quedar més ò manco retratada en la redacció de l'acta corresponent. Els veniders, donchs, troben sempre rastre escrit d'aquella petita discussió en que tal volta s'ha retirat de la sala algun vocal dels reunits, per propia conveniència ò per impedir la continuació del acte.

Un succés per l'estil ò semblant hem afinat en documents antics del Arxiu Municipal d'Igualada (*Liber universitatis*, corresponent al any 1598).

Era una junta convocada pel dia 13 de Març d'aquell any, a la hora de migdia. Dos vocals demanaren que s'apacés la reunió pel vespre: els demás assistents s'hi oposaren. Aquells s'alcen y marxen dihent que han d'anar a dinar: els restants, a pesar de tot, resolen continuar la reunió.

L'acta aludida's troba redactada del següent curiós modo:

«Convocats y congregats los magchs. Sors. Consellers y elets per la administracio de la carniceria desta vila en la casa de la universitat desta vila en la forma acostumada, en la qual convocacio y congregacio entrevingueren y foren pnts. los dits magchs. Consellers y m^o Miquel Quadres cirurgia y Gaspar Joffre y Ledo not. devall scrit y m^o Joan Joli y m^o Joan March, los quals m^o Joli y m^o Joan March digueren que allí en dita congregacio faltaven lo doctor Pere y Gaspar Torra altres de dits elets, y ques differis lo que se havie de tractar fins a la vesprada, que se enten que tothom hi serie y dits Sors. Consellers digueren que jals havien fet avisar per los massers a tots, o en ses cases, y que havia qualtra hores que staven allí aguardantlos, y que ya altres voltes se heren volguts ajustar, y que sempre ni faltien, y que pus de deu persones que han de entrevenir en dit negoci ni sols es vuyt, y lo temps de provehir lo que sa aprovehir es molt curt, ques servesquen se pase havant en determinar lo fehador y que en la vesprada serien en lo mateix, de que ni faltarien tambe. E los dits m^o Joli y m^o March digueren que pus no volien aguardar, que ells noy volien esser y que sen aurién de anar a dinar y se alsaren y sen anaren. E en continent per restar la maior part en dita congregacio de les dites deu persones fou determinat ques passés avant en lo que se havia de determinar y fer per la bona administracio del dit negoci de dita carniceria.....»

Per la copia:

GABRIEL CASTELLÀ.

REVISTA

Teatres

Romea.—L'ALTRE FILL, per Antoni Carrion.

No sabèm si, estrenada un any enrera, al fort de la guerra mundial, aprofitant el contrast de les passions vives, aquesta obra hauria pogut triomfar en el sentiment general del nostre públich. Avuy, acabada la guerra, haventhi uns vencedors y uns vençuts, cessada la lluyta contra'ls causadors del mal, pert actualitat tot lo que l'obra té d'actual (en el sentit d'interès y d'eficacia,) y queda solament el drama que podria perdurar per lo que té de conflicte humà.

Però, hi té tanta importancia lo episòdich y lo dramàtich hi està tan poch lligat, que l'acció pren poch relleu ni consistencia per que l'auditori's dexi conquistar. Y no es que'l drama no hi sia; lo que hi hà es que les ganes d'arrossegar el públich per lo extradramàtich ha ofegat en l'autor l'atenció que havia de posar en lo essencial. Es llàstima, per que's tracta de un escriptor de disposicions que, si fins ara pecava de sobrat idealisme en el teatre, al posarse més en la realitat, com ha volgut ferho aquesta vegada, podia conseguir l'èxit que no ha trobat y que de segur trobarà un altre dia.

No poden negarse al senyor Carrion aptituts y afició pel teatre, y en aquesta matexa obra trobariem motiu d'elogi si la analisessim per peces menu-

des; però, no tenim espay per tant, y'ns limitèm a fer aquesta salvetat.

Los actors hi posaren tota la bona voluntat y feren una feyna ben acceptable.

LLEAL.

En Martí Roger

Acaba de morir en sa vila nadiua, Palamós, nostre bon amic En Martí Roger y Crosa, colaborador d'aquesta revista, quals planes havia honrat ab la seva firma.

Home d'una gran cultura, especialment en materia mercantil y internacional, havia escrit conciençudament sobre diferents problemes dels que més afecten a la vida y prosperitat de la nostra terra y havia treballat ab profit en varies corporacions ò ponencies. Ultimament fou elegit diputat provincial pel seu districte de La Bisbal de Girona, y, com a tal, prenia part en les tasques de la Mancomunitat de Catalunya; encara l'hi vegerem el dia de la gran manifestació en favor de l'Autonomia; no haurà pogut veure la solució d'aquest plet en el que hi tenia posada tota l'ànima.

A sa bona familia y particularment a son germà'l distingit novelista En Miquel Roger y Crosa envièm la expressió del nostre condol per la pèrdua de tan excelent patrici.

Catalunya ha perdut un bon fill; nosaltres, un bon amic.

Al cel s'afai

L'Arquebisbe de Tarragona

Lo diumenge passat morí a Madrid, hont havia anat per subjectarse a un tractament especial durant una temporada, l'excelentíssim senyor don Antolí López Peláez, Arquebisbe de Tarragona.

Al ocupar aquell lloch altíssim, posà tota sa voluntat en parlar com sos diocessans, lo-gran-tho en poch temps, fins al punt d'haver predicat en català moltes vegades y haver defensat en alguna ocasió la llibertat del nostre idioma.

Aquesta actitud li guanyà la simpatia de la nostra gent, y per axò aquest any li fou oferta la presidencia dels Jochs Florals de Barcelona, qu'acceptà complagut y oferint desempeñar-la ab tota efectivitat. La mort l'ha sorprès quan començava a pensar en son discurs per la festa.

Tot dolentnos de sa pèrdua, preguèm a Deu per que l'haja acullit en sa santa gloria.

R. I. P.

Lectura popular

Tres discursos del Comte de Güell conté'l quadern número 296 d'aquesta interessant antologia corresponent a la setmana actual, y són una bona demostració del amor qu'aquell ilustre patrici portava a la nostra llengua y a la nostra renaixença patriòtica. Tant des de la Presidencia dels Jochs Florals, com en el Centre Català de bona memoria, com en la Comissió que presentà al Rey d'Espanya les reclamacions de Catalunya, sempre posà al descobert son esperit català de bon tremp que, més en privat qu'en públich, animà tota la seva vida.

Com tots los quaderns d'aquesta collecció, se ven a deu cèntims per tot arrèu.

ENQUADERNACIÓ

Ab aquest número queda completat el segon volum de la nostra Revista, contenint les firmes de cent trenta dels nostres escriptors més estimats.

Nos encarreguèm de sa enquadernació, pel preu de **Ptes. 1'50.**

Apart d'axò, oferim al públich aquest segon volum de la nostra Revista, enquadernat, pel preu de **4 pessetes.** — Dirigirse a aquesta Administració: carrer de Mallorca, 287, baxos. — Barcelona.

Establiment gràfic : Thomas : Barcelona

P. 51

002